

opus eum, qui perpetuam Vicariam obtinet, per subtraktionem proventuum, vel ipsius Vicarie ablationem compellat, ut se in Presbyterum promoveri faciat.

A Vicario appellatur ad Archiepiscopum: Ab Archidiacono ad Episcopum. h. d.

§. 3. Inter Vicarium autem, & Archidiaconum illud intereat, quod a Vicario non ad Episcopum, sed Archiepiscopum: ab Archidiacono vero, nisi aliud Ecclesiarum inducat consuetudo, ad ipsum, cui immediate subjacet, Episcopum erit appellandum.

TITULUS XVI.

DE COADJUTORE.

Ex causa datur Episcopo coadjutor, cuius datus ad sedem Apostolicam spectat. h. d.

Accidit b etiam interdum, ut Pastor senio aut corporis valetudine impeditus, aut sanæ mentis consilio destitutus, super suum gregem excubias duce non possit: capropter vir providus, & honestus illi in coadjutorem adjungendus est, per quem tam Episcopo, quam populo utiliter consulatur. Cujus datus, cum de causis majoribus esse constet, ad sedem Apostolicam, nulla obstante consuetudine, referenda est. Quod tamen sic intelligi oportet, si non in remotis partibus explicanda sit: ceterum, si procul ab Apostolica sede Episcopus impeditus deget, tunc secundum Bonifacianæ constitutionis tenorem providendum erit.

Etiam inferioribus ab Episcopis dandus est coadjutor: & utriusque de facultatibus Ecclesiæ erit subveniendum. h. d.

§. 2. Nec o solum Episcopis dandus erit coadjutor, sed etiam, si res exigat, inferioribus: unde, si vel Ecclesiæ Rector, vel Archidiaconum ita morbo aliquo contigerit impediri, ut Ecclesiasticis ministeriis vel nullo pacto, vel non nisi cum scandalo interesse possint, eis quoque coadjutor addibendus erit: & ita res temperanda d, ut utriusque juxta facultates Ecclesiæ vitæ necessaria ministrentur.

TITULUS XVII.

DE COREPISCOPO RUM USU SUBLATO.

Corespiscoporum usus sublatus est. h. d.

Erant olim & Corepiscopi, quibus circa plurima cum Episcopis ministeriorum communis erat dispensatio: quorum tamen institutio tam in Romana sede, quam in aliis totius orbis Ecclesiis, tanquam improba, & saepvanea, est penitus interdicta.

Marijanorum spirituale dissolvitur translatione, renuntiatione & depositione. h. d.

§. 2. Videlicet hucusque de spiritualis foedere conjugii, quod inter Episcopum, & Ecclesiæ contrahitur, quod electione vel postulatione initiari, confirmatione ratificari, consecratione intelligitur consummari: item de moribus, & Vicariis, & adiutoriis Episcoporum: tractemus nunc, quibus modis Episcopus ab Ecclesia removetur: & sic quomodo tale coniugium præter mortem dissolvitur. Contingit autem id tribus modis: Translatione, Renuntiatione, & Depositione, seu degradatione: de quibus singulis videamus, ac primum de Translatione.

TITULUS XVIII.

DE TRANSLATIONE.

Translatio inducta est ex utilitate, & ex necessitate: & necessitate cessante translatio irritatur. h. d.

a C. Romana, de app. in 6. b C. i. de Cl. agrot. vel debit. in 6. c. Per totum titr. extr. de Cl. agrot. d C. i. §. presenti quoque de Cler. agrot. in 6. e Can. Corepiscopo. & seq. dis. 68.

Translationes, quæ & mutationes a nuncupari possunt, instituta sunt utilitatis & necessitatis gratia. Utilitatis, cum Episcopis ab ea civitate, cui præpositorus est, in aliam transfertur, in qua magis profere posse verisimiliter existimatur. Sic olim princeps Apostolorum de Antiochenæ civitate se Romanum transfervit, ut scilicet ibidem copiosius proficer posset. Necessitate b vero nonnunquam Episcopaliū sedium mutationes fieri solent, hostium urgente metu. Sed hoc casu, si civitate, de qua effugerit Episcopus, ab hostiis liberari, & ad priorem statum contigerit revocari, ad eam expulsus revertetur.

Episcopos transferre ad jolum Romanum Pontificem pertinet. h. d.

§. 2. Scindum est autem Episcoporum translationes, non etiam inferiorum, ad solum Apostolicae sedis Antistitem certissima ratione pertinere d: neque super his matrimonii quicquam præter ejus assensum immutari debere, aut posse. Quod obtinet non solum, si Episcopus est consecratus, verum etiam si tantum canonice fuit electus, & confirmatus: Cum (ut supra diximus) post electionem, & confirmationem, inter personas eligentium & electi, conjugium sit spirituale contractum.

Qui propria auctoritate se ad aliam Ecclesiæ contulerit, & habita carebit, & ambita. h. d.

§. 3. Ea propter e quicunque avaritia dicti, aut ambitione impulsu, Ecclesiæ suæ mediocritatē despecta, ad maiorem sese plebem propria auctoritate transtulerint, a cathedra repellē debent aliena, & carere propria: ut nec illis refideant, quos per superbiam spreverunt: nec illis, quos ob avaritiam vel ambitum concupiverunt. Sicut enim viri non debet adulterare uxorem suam: ita nec Episcopus temere Ecclesiæ, ad quam electus fuit, relinquare, ut alteri sese conjungat, etiam si a populo fuerit attractus.

Quod constitutum est in Ecclesiæ Episcopatibus, trahitur etiam ad Ecclesiæ inferiores. h. d.

§. 4. Non absimilis juris ratio obtinet in Presbyteris g, & ceteris infra Episcopalem dignitatem constitutis. Nam si vel qualibet causa, propria, quis auctoritate b cum altero suum beneficium permutare voluerit, uteque proprii beneficii jacturam faciet. Beneficiorum enim, & præbendarum permutationes generaliter fieri prohibentur: i: præsertim patione præmissa, quæ circa spiritualia, vel spiritualibus annexa, semper labem simoniae continent: licet possit Episcopus de uno loco ad alium aliquos transferre, ut qui unu loco minus sunt utiles, alibi se valeant utilius exercere.

Si permutatione beneficiorum completa est ex una parte, & per alteram stat quo minus impleatur, restituatur pars ad suum beneficium. h. d.

§. 5. Subventum k tamen est ei, qui de permutatione cum aliohabito tractatu præbendam suam cum resignasset, ab alio qui cum permutationis tractatum habuit, & qui postea suam resignare recusat, decep'us est, cum enim decepit, & non decipientibus Jura subveniant, licet is, qui renuntiaverit, a se beneficium abdicasse videatur, tributa tamen est simplicitati venia constitutumque ut ad resignationem beneficium reverti possit.

Collatio de beneficiis causa permutationis vacantibus facta aliis quam permutantibus, non tenet. h. d.

§. 6. Et generaliter, ne concessione Juris utentibus, præsertim circa spiritualia, illudatur, si qua beneficia ex

causa permutationis aliquibus resignata, aliis quam ipsis permutare volentibus conferantur, nullius firmitatis erit ipsa collatio.

Non obstantibus expectationibus, beneficiorum permutatione fieri potest. h. d.

§. 7. Quinimo a si in dioecesi aliqua quidam forte auctoritate Apostolica beneficia proxime vacatura expectent, illi tamen, qui secundum formam juris sua beneficia in eadem dioecesi ad ordinarii collationem spectantia libere, ac sine fraude in manibus Episcopi resignaverint, nonni ex causa permutationis resignatur, ab hujusmodi expectationibus circa faciendam permutationem minime impediuntur.

TITULUS XIX.

DE RENUNTIATIONE.

Quid si Renuntiatio, & quibus ex causis possit renuntiari. h. d.

Per renuntiationem quoque quis ab Ecclesia sua removetur. Est autem Renuntiatio juris proprii spontanea refutatio. Ea vero, propter quæ Episcopus potest cedendi licentiam postulare, hæc ferme habent b, conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, grave scandalum, & irregularitas personæ.

Quale debet esse crimen, ob quod renuntiari possit. h. d.

§. 2. Propter o conscientiam criminis cedendi potest licentia postulari, non cujuslibet, sed duoxat illius, propter quod ipsis officiū executio post peractam poenitentiam impeditur.

Quæ debilitas corporis renuntiandi causam probat. h. d.

§. 3. Non absimilis d juris ratio in debilitate corporis obtinet: nam non quælibet, sed solum illa legitimam renuntiandi praestat causam, per quam quis ad exequendum officium pastorale redditur impotens; cum interdum non plus horret senilis debilitas aliquem cedere, quam maturitas, quæ in senibus esse solet, quem in suo suadeat officio permanere.

Magnus defectus scientiæ tribuit legitimam causam renuntiandi. h. d.

§. 4. Propter e defectum quoque scientiæ plerunque potest quis petere cessionem: quis cum illa circa spiritualiē administrationem sit potissimum necessaria, & circa curam temporalium opportuna. Præful, qui in utrisque commissam sibi debet Ecclesiæ regere salubriter, ei renuntiat, si quomo do ipsam regere debeat, ignorat. Quanquam autesa desideranda sit eminentis scientia in pastore, in eo tamen mediocris tolerari potest: quia imperfectum scientiæ potest suppleri charitatis.

Malitia plebis iustum tribuit renuntiandi causam: iterum vitio scandali. h. d.

§. 5. Propter malitiā plebis cogit interdum Praelatus ab ipsis regimine declinare: veluti quando plebs tam dura cervicis existit, ut apud ipsam amplius proficer non possit. Item pro gravi scandalo g vitando, cum aliter sedari non potest, licet Episcopo petere cessionem, ne plus temporalem honorem, quam aeternam videatur affectare salutem.

Ob irregularitatem potest renuntiari. h. d.

§. 6. Item b ob irregularitatem: puta si bigamus. Quod si forte de legitimo matrimonio non sit natus, licet hujusmodi irregularitatem subtricere non potuegit, si tamen & culpa latet, & causa, cum eo, qui suum laudabiliter implavit officium, injuncta sibi competente poenitentia, potest non minus utiliter, quam misericorditer dispensari.

Gratia laboris fugiendi non potest renuntiari. h. d.

§. 7. Ceterum a ob alias causas renuntiationem affectantes audiendi non sunt: dum forte aliqui laboris angustias declinantes ad ocium adversus gloriis Pontificis exemplum aspirare contendant.

Episcopus, qui semel ad vitam Monachalem transivit, non potest rursus ad Episcopalem dignitatem reverti. h. d.

§. 8. Accidit autem interdum, ut Episcopus humilitatis, & poenitentia causa ab Ecclesia sua removetur: quod tunc contingit, cum quis Apostolica concessione ab Episcopali feste de monachalem descendit subjectionem. Quo casu aliis in locum ejus subrogari poterit: ille vero resurgere Constantinopolitano b Concilio vetante nequaquam valebit.

Impeditus administrare Episcopatum, & propterea factus Monachus, cessante impedimento, potest reverti ad Episcopalem dignitatem.

§. 8. Ceterum speciales c quidam casus inveniuntur, in quibus praedicto Concilio non obstante is, qui vitam monachalem elegit, rursum licite potest ad Episcopatum assumi. Si enim quis persecutionis rabie favevit, vel præpeditus aduersa valetudine corporis, cum proficer nequeat in regimini pastori, de superioris auctoritate ad monasticam vitam descendat: persecutionis, vel ægritudinis impedimento cesse ad Episcopalem poterit resurgere dignitatem. Idem juris est, si quis propter doctrinam defecit locum regimini deferens auctoritate Apostolica ad ocium se contulerit monachale: nam si per exercitium lectiois scientiæ reperit margaritam, proculdubio denuo vocatus ad Cathedram pastori redire poterit.

Accusatus Episcopatum simoniaci, sed ignoranter, si fieri postea regularis, licet ad primum reverti non possit, alium tamen Episcopatum consequi potest.

§. 10. Rursus d si quis inscius cupiditate parentum fuerit Episcopatum adeptus, & hoc comperto de licentia superioris illum dimittens, observantiam elegerit regularem, eti ad eandem Ecclesiæ redire nequeat, ad aliam tamen promoveri poterit, Constantinopolitani Concilii constitutione non obstante: quam tunc obtinere oportet, cum poenitentia causa, quam Episcopatum retinens peragere non valebat, vitam quis elegerit monachalem.

Ad eum fieri debet renuntiatio, ad quem spectat confirmationis. h. d.

§. 11. Abbas quoque, qui Romana immediate subditus est Ecclesiæ, nisi licentia a Rom. Pontifice legitime impetrata, sui regimini oneri renuntiare minime poterit: quod si Episcopo subjectus fit, cum ejusdem permissione locum suum licito jure poterit relinquere. Et hoc generale est in præbendis, & ceteris minoribus beneficiis, ut apud eum fieri debet renuntiatio, ad quem pertinet dignoscitur confirmationis: ex quo apparere potest, quod resignatio facta Laico f nullam juris obtinet firmamentum.

Papa potest renuntiare Papatui. h. d.

§. 12. De Romano g Pontifice quæsum est, an, quia nullum habet superiori, in cuius manibus renuntiare possit, Pontificatus ex causa cedere valeat: & super hoc Celestinus V. hæstitutionis cujuslibet volens occasionem amputare, & statuit, & decrevit Romanum Pontificem posse libere resignare.

Per procuratorem renuntiari potest, & quatenus valeat renuntiatio facta a procuratore revocato. h. d.

§. 13. Potest b autem qui non solum per semetipsum resignare, verum etiam per procuratorem: qui, si ad cedendum

a C. unic. de rerum permut. in 6. b C. nisi cum pridem extr. eod. tit. c d. c. ni. §. propter extr. eod. tit. d d. c. ni. §. alii ve-vo. e d. c. ni. §. pro deficit. f. c. ni. §. propter malitiam. g. d. c. ni. §. pro g. avi. h. d. c. ni. §. persona.

dendum Pontificali aut alii cuiilibet dignitati vel beneficio, sponte ac libere constitutus fuerit, si postmedium ignorans revocatus fuerit, tenebit cesso per enm facta, antequam ad ipsius procuratoris, vel illius, in cuius manibus cesso fuerat facienda, notitiam revocatio huiusmodi fuerit deducta: nisi forte per ipsos, aut alias dolio malo factum fuerit, quo minus ad eos, vel eorum alterum, ante cessionem revocatio perveniret.

Qui impetravit cedendi licentiam, compellitur renuntiare: hoc dicit.

§. 14. Aliud juris est, si qui cedendi licentia cum instantia postulata, atque ea obtenta, levitate forte cedere prætermittant: eos enim ad cedendum compellendos esse generali Concilio statuitur.

TITULUS XX.

DE DEPOSITIONE, SEU DEGRADATIONE.

Spirituale conjugium dissolvitur per degradationem. h. d.
Per degradationem quoque conjugium Ecclesie & Episcopi dissolvitur. Nihil enim est aliud degradare, quam de gradu de jicere: quod institutum est ad similitudinem b exauctoratione ejus, qui militia deservit armata: cui tam militaris ordo, quam etiam insignia ob delictum de trahuntur.

Duplex est degradatio, verbalis & actualis. h. d.

§. 2. Est autem degradatio duplex, verbalis scilicet & actualis. Verbalis degradatio est, cum ab eo, qui auctoritatem habet, assistente certo Episcoporum numero, depositionis fertur sententia: actualis vero, sive solennis, est, cum non solum fertur sententia, verum etiam ab eo, qui degradandus est, vestes & singula insignia sui ordinis gradatim auferuntur. Cujus ordo ac series latissime Bonifaciana constitutione demonstratur.

Proprius solum Episcopus potest deponere constitutos in minoribus ordinibus: secus in majoribus. h. d.

§. 3. Quod et autem dictum est, Episcoporum numero assistente, sic intelligi oportet, si de Episcopo, aut illo degradando agatur, qui sit in majoribus ordinibus constitutus. Ceterum si de iis agatur, qui minoribus tantum insigniti sint, proprii Episcopi sententia, absque ullorum Episcoporum f interventu, satis erit.

In degradatione Sacerdotum ob causam heresis potest procedere solus Episcopus delinquentium, cum suis minoribus Prælatis. h. d.

§. 4. Quinimo interdum etiam si Presbyter, vel in sacris constitutus degradandus fuerit, plurium Episcoporum interventus necessarius non erit: nam tales si pro heresi g seculari curia tradendi vel perpetuo immutandi sint, quia Episcoporum numerus facile convenire non potest, solus Episcopus, convocatis Abbatibus & aliis Prælatibus, virisque sua dioecesis pietate ac bonis artibus instrutis degradare poterit.

Degradatus traditur curia seculari, & pro eo debet Ecclesia intercedere, & degradatus se miscens sacris, excommunicatur. h. d.

§. 5. Clericus igitur ob grave flagitium degradatus, cum ab Ecclesiastico foro fuerit projectus, seculari curia traditur puniendus. Unde celebranda h erit talis degradatio seculari præsente potestate, & cum perfecta fuerit, pronunciandum, ut secularis Judex degradatum, tanquam clericali privilegio exutum, in forum suum recipiat puniendum: pro quo tam Ecclesia debet intercedere, ut citra mortis periculum in eum sententiam moderetur: & si impetraverit, & degradatus poenæ superstes fuerit, ab administratione sui ordinis

a. Dist. 21. in summ. & per totum. b can. 1. § unde & apud. 21. dist. c can. olim idem. dist. 95. & can. legitimus. dist. 93. d can. quisquis. §. Presbyteros dist. 84. e can. quamvis. dist. 68. f d. canon. quamvis. & canon. 1. §. ad Presbyter. 25. dist. g canon. constat baptism. de consecrat. dist. 4. h canon. 1. & seq. 26. qu. 6. & can. Presbyteris. de consecr. distinct.

debet abstinere. Quod si cingulo militie coelestis exaucto ratus, ausu temerario sibi dudum commissum audebit in posterum attractare ministerium, etiam ab Ecclesia ex canone Apostolorum erit abscondendus.

TITULUS XXI. DE SACERDOTIBUS IN INFERIORI GRADU CONSTITUTIS.

Sacerdotes inferioris gradus, sunt Presbyteri: nec sufficit aliquid obiter tractatum esse. h. d.

None descendamus ad Sacerdotes in inferiore gradu constitutos: subsequenter postea de iis dicturi, qui licet Sacerdotes non sint, in sacris tamen constituti reperiuntur: ac demum de his, qui circa humilia ratione domini necessarium ministerium exhibent, qui in minoribus ordinibus dicuntur constituti: de quibus omnibus, si quid superius locuti fuimus, obiter potius quam ex professo locuti fuimus. Inferiores Sacerdotes sunt Presbyteri.

Sacerdotum in duas classes divisio sumpsit originem tam a Testamento Veteri, quam Novo. h. d.

§. 2. Et a non ineleganter Sacerdotes in duos ordines distributi esse videntur: haec enim discretio, tam in Veteri Testamento a Deo per Moysen sumpsit exordium, qui ex præceptis Domini Aaron in summum Pontificem, filios vero eius in unum in minoribus Sacerdotes: quam etiam in Novo ab ipso Christo, qui duodecim Apostolos, tanquam majores Sacerdotes, Septuaginta duos quasi in minoribus instituit: Petrum vero quasi summum Sacerdotem elegit, dum ei pra omnibus claves regni coelorum tribuit.

Presbyteri & Episcopi olim erant iidem: sed in remedium schismatis, de Presbyteris unus electus est, qui Episcopus dicitur. h. d.

§. 3. Presbyterum b autem & Episcopum sunt, qui eundem olim extitisse affirment, & aliud ætatis, aliud dignitatis fuisse nomen. Sed cum multi in singulari Ecclesiis Presbyteri constituti essent, in remedium schismatis c factum est, ut per illos unus eligeretur, qui ceteris esset præponendus: electum autem Episcopi retinuisse nomen, eligentes Presbyterorum: quorum erga Episcopos usque adeo crevit honor, ut illis tanquam fili cooperint obedire, nec jam pro Sacerdotibus habeantur, qui sub nullius Episcopi disciplina & providentia gubernantur.

Presbyter appellatur potius a prudentia, quam annis. h. d.

§. 4. Presbyteri d vero nomen, quanquam a senectute sit sumptum, magis tamen sapientia indicat maturitatem, quam corporis canitatem.

Quae sit Presbyterorum potestas, & auctoritas. h. d.

§. 5. Episcopi e igitur ac Presbyteri non penitus est ab similis circa sacra ministeriorum dispensatio: illorum enim, quæ gerere potest Episcopus, quædam Presbyter suo jure, quædam illius permissione exercitur, quædam vero nullo pacto potest attingere. Proprio jure Presbyter, Dominici corporis f ac sanguinis consecrationem, etiam Episcopo præsente celebrat, infantes baptizat g, sanctificato oleo inungit, benedit, & de occultis peccatis poenitentes, vel in extremis agentes ad gratiam reconciliationis admittendi potestatem habet. Episcopo permittente h, aut ultima cogente necessitate, & baptizatos

sacro linire chismate, & virgines Deo dicare, Presbyteris conceditur, Ecclesias vero erigere, consecrare, reconciliare, sacram chrisma confidere, Clericos ordinare, excommunicare, poenitentes publice reconciliare, solis Episcopis reservatur. a

TITULUS XXII. DE IIS, QUI IN SACRIS SUNT CONSTITUTI.

Minores ordines sunt Acolythus, Exorcistatus, Lectoratus, & Ostiarius. h. d.

Sunt igitur in Ecclesia alii minores ordines, qui sine sacramentali unctione, sola Episcopi benedictione, cum quadam vaorum vel indumentorum distributione, praestantur: ut sunt, Acolythus, Exorcista, Lector, Ostiarius, Acolythus a est is, ad quem præparatio lumen, spectata & qui cereum (a quo nomen quoque ducit) deferre debet, quique suggesta pro Eucharistia Subdiaconis præparat. Exorcista b est, qui exorcismos memoriter retinere debet, manu que super energumenos & catechumenos in exorcizando imponeat. Lector c autem est appellatur, qui lectiones debet pronunciat, & ea, quæ Prophetæ vaticinati sunt, populis prædicare. Ad Ostiarium d pertinent claves Ecclesie, ut claudit & aperiat templum Dei, & omnia quæ sunt intus extra, custodiat, fideles recipiat, excommunicatos & infideles provido iudicio repellat.

Psalmista est minor ordo, & potest conferri a solo Presbytero. h. d.

§. 2. Est & Psalmista, id est, Cantor, qui absque scientia Episcopi e, Presbyteri solum jubente, officium suscipit cantandi: qui & ipse, licet apud antiquos dubitatum fuerit, inter minores ordines ceptus est annumerari. f

Constituti in majoribus ordinibus nullo modo matrimonium contrahere possunt, sed constituti in minoribus possunt: sed se contrahant, priuarii beneficiis & dignitatibus Ecclesiasticis. h. d.

§. 3. Horum autem & factorum valde dispar est conditio: siquidem illis ita est continentia imperata g, ut non quam ad matrimonium aspirare valeant: his autem, si ad superiores ordines pœnè noluerint, matrimonium contrahere minime interdictur: sed eo casu non solum ad factorum ordines, & Ecclesiasticas dignitates, & administrationes admittendi non sunt: sed etiam b beneficiis, quæcumque forte habuerint, privandi erunt: nam nec ea fine præviro exemplo possunt & gravi scandalo retinere: i & tales bona Ecclesiastica dilapidare solent.

Circa que veretur officium Subdiaconi. h. d.

§. 3. Diaconum b igitur Subdiaconus subsequitur: ad quem calicem & patinam ad altare deferre pertinet, & Levitis tradere, eisque ministrare. Uceolum quoque, & aquam, mantile, & mantergium tenere, Episcopo, Presbyteri, & Levitis pro lavandis ante altare manibus aquam præbere.

Subdiaconus potest quis ordinari in decimo octavo anno, Diaconus in vigesimo, Presbyter in vigesimo quinto. h. d.

§. 4. Sicut autem Subdiacono minus creditur, quam Diacono & Diacono minus, quam Presbytero committitur: ita ad Subdiaconorum minor ætas, quam ad Presbyteratum suffragatur. Poterit igitur hodie, aliquis, nisi aliud Canonicum obsistat impedimentum, decimo octavo natus anno ad primum sacram ordinem, vigesimo ad secundum, ad Presbyteratum vigesimo quinto promoveri.

Propter Sacerdotes appellantur, qui Eucharistiam conficiunt, improprie etiam Diaconi & Subdiaconi.

§. 5. Diximus autem Diaconum & Subdiaconum non esse Sacerdos, proprietatem sermonis attendentis. Proprie x enim Sacerdos est appellandus, cui sacrificium corporis & sanguinis Dominici in altari confidere permittitur. Ceterum & ipsi interdum Sacerdotes appellantur, sed per abusione. Vidimus hactenus de iis, qui in majoribus

a. can. 1. §. ad acol. dist. 25. b d. can. 1. §. ad exorcistum. c d. can. §. ad lectorem d can. 1. §. ad ostiarium. e can. Psal. seq. c can. 1. vers. ad Diaconum. distinct. 25. d can. constat baptism. de consecrat. distinct. 4. e c. a multis, extr. de etate & qualitat. f can. 1. distinct. 28. g d. c. a multis extra, de etat. & qualit. h. canon. 1. v. f. ad Subdiac. dist. 25. i. Clem. fn. de etat. & qualit. k. canon. 1. vers. ad Subdiacono. dist. 98. gl. 2. c. ad aures. extr. de temp. ordin.

& tales sint, qui non solum præsint, verum etiam posint. Ordinatores debent instruere ordinando in divinis. h. d.

§. 2. Item sub gravis ultiōnis comminatione ex ordinatione generalis Conciliū debent Episcopi promovendos in Sacerdotes per se ipsos, vel alios idoneos viros super divinis officiis, Ecclesiasticis sacramentis diligenter instruere, & informare. Sanctius a. enim (inquit) est paucos bonos, quam multos malos habere ministros: quia, si cæcus cæcum ducat, ambo in foveam dilabentur.

Ordinationem præcedere debet diligens scrutinium. h. d.

§. 3. Præcedet autem ordinationem diligens scrutinium b, nec nisi qui c tam verbo fidei, quam recte conversatio nis exemplo, Episcoporum vel populari testimonio probantur, ad ordines admittendi erunt. Ordinaturus d itaque accipiat secum divinæ legis peritos Sacerdotes, & in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatos, qui ordinandorum genus, patriam, ætatem, locum ubi ordinati sunt, si literas callent, si instruti in lege Dei, & ante omnia diligenter investigent, si fidem Catholicam diligenter teneant.

Examen debet præcedere collationem beneficiorum. h. d.

§. 4. Quod e & in beneficiorum collationibus observandum erit, qui enim beneficiis Ecclesiasticis præficiendi fuerint, a suo prius Archidiacono examinari debent, & per ipsum postmodum Episcopo præsentari.

Tam simoniacus ordinatus, quam ordinans, sunt puniendi. h. d.

§. 5. Ipsi f vero, quibus talis cura committitur, cavere debent, ne aut cuiusquam gratia, aut cuiuscunque muneric cupiditate illeſti, a vero devient, ut indignum, & minus idoneum, aut non examinatum ad sacros gradus suscipiendo Episcopo præsentent. Quod si alter fecerit, & qui indigne accesserit, ab altari removebitur, & qui donum Sancti Spiritus vendere conati sunt, coram Deo jam condemnati, Ecclesiastica dignitate carebunt.

Quæ tempora in ordinationibus servari debent. h. d.

§. 6. Igitur g per tres continuos dies diligenter examinentur, & demum sabbatho, qui probati sunt, Episcopo præsententur: qui tamen secundum diversitatem ordinum, temporis quoque servabit diversitatem: non enim homines ordinis quibuslibet temporibus conferri possunt: nam Dominicis & aliis festis diebus unus, aut duos ad minores licet promovere, sed ad Subdiaconatum, nisi in quatuor temporibus, & una & altera statuta die, nulli Episcoporum, præterquam Romano Pontifici, licet aliquos ordinare, nec alicuius loci contraria est admittenda confuetudo. Quod si forte fecus factum fuerit, ordinans quidem potestate privata est ordinandi; & ordinatus cum characterem & minime dubitetur receperisse, poenitentia tantum prævia in susceptis ordinibus ministrare sustinendus erit.

Nec uno, nec duobus diebus continuato jejuno duo sacri ordines conferri possunt. h. d.

§. 7. Sed l nec uno die, nec duobus continuato jejuno ad duos quis potest sacros ordines promoveri, arbitrarie ordinanti suspensionis imminentia poena.

Minores ordines omnes simul conferri possunt. h. d.

§. 8. Diversum m statutum de minoribus, qui omnes vel unica die conferri possunt.

Cum promoto per saltum potest, prætermisso ordine repetito, dispensari. h. d.

a Can. tales dist. 23. b Extr. de scrutinio in ord. faciend. c Can. 2. & can. Episcopi. dist. 24. d Can. quando Episcop. d. dist. 24. e Can. ad hoc nos. vers. & hoc idem extr. de offic. Archid. f Can. quando Episcopus. §. ipsi autem dist. 24. g d. can. quando Episcopus. §. igitur. h. c. 1. 2. & 3. extr. de temp. ordin. i. c. dilectus filius extr. de temp. ord. k c. pen. eod. tit. l c. literas. extr. de temp. ord. m c. eod. extra, de temp. ordin.

§. 9. Per a saltum vero si promotus fuerit quis solenniter ordine prætermisso repetito, ex misericordia ministrare permitendum erit.

Promotus ad sacros ordines furtive contra probationem prelati, non potest fieri Sacerdos, nisi prius fuerit monasterium ingressus: secus si non contra probationem, quia tunc potest Episcopus pro arbitrio dispensare, & qui non ordinatus se mis uit divinis, nunquam poterit ordinari. h. d.

§. 10. Quod si b furtive ad sacros ordines quis irreperitur, dispiciendum erit, an Praelati sub anathemate præcesserit interlocutio: tunc enim nulla ratione ad sacerdotalem poterit ordinem promoveri, nisi regulari habitu suscepit laudabilem aliquamdiu duxerit vitam: quo casu secum misericorditer dispensari poterit: alioquin nulla precedente inhibitione, condigna satisfactione imposta, pro suo arbitrio cum illo poterit Episcopus dispensare. Quod si is, qui nullum adhuc pœnitutis attigit ordinem c, divinum aliquod officium exercerit, & ab Ecclesia erit abiciendus, & nunquam ordinandus.

Qui nondum baptizatus ordinatus est, debet baptizari, & rursus ordinari. h. d.

§. 11. De d eo, qui non baptizatus ordines suscepit, valde dubitatum est: de quo post multam tandem discussionem obtentum & constitutum fuit, ut baptizetur, atq; iterum ordinetur, & merito: cum enim baptismus e omnium saeramentorum janua sit & fundamentum, superadi-

Sacros ordines tantum Episcopus confert, minores interdum & alii: & Episcopus qui loco, non dignitati renuntiavit, sacros ordines conferre potest: secus, si etiam dignitati, quia tunc solum minores confert. h. d.

§. 12. Illud postremo omittendum non est, quod interminores & sacros ordines illa est differentia, quia majores ab Episcopis, minores vero etiam ab aliis quandoque conferuntur. Usus de eo quæstum est f, qui Episcopatu renuntiascat, an & quales ordines conferre posset? in qua specie obtinuit distinctione, ut si quidem loco tantum quis renuntiascat, eos, quos ante renunciationem poterat, rogatus conferre possit. Quod si non solum loco, verum etiam dignitati renuntiavit, minores tantum quis ab eo recipere, & in illis deservire, & ad majores, si reperiat idoneus, poterit promoveri. Sane si ab eodem sacros ordines scienter quis receperit, quia indignum se fecit, officii non habebit executionem: ubi autem non scienter (nisi crassa & supina fuerit ignorantia) discretus Pontifex dispensare poterit.

TITULUS XXV

QUI PROMOVERI NON POSSUNT.

Ponit quatuor casus sive respectus, ob quos prohibentur homines ordinari. h. d.

Q Uoniam vero præcaveri debet, quod vel infirmari, vel vituperari potest: sciendum est, quidam esse, qui non sunt ad Ecclesiasticos ordines admittendi, quod fieri contingit quatuor ex causis: aut enim promoveri impedit ratione subjectionis, aut ratione delicti iam patrati, aut suspicione futuri lapsus, aut ob corporis læsionem.

Servus & libertus non possunt ordinari, & servos ordinatus, sciente domino fit ex hoc liber & ingenuus. h. d.

§. 2. Ratione subjectionis g promoveri impeditur servi: eos enim nisi a dominis libertatem consecuti fuerint, nullo debet ordine Episcopus insignire: liber enim esse debet, qui divinis aggregandus est militiæ. Quia propter non solum servi, sed nec qui retento obsequio manu-

a C. i. dist. 52. & c. unio. de Cleric. per salt. prom. b C. i. & seq. extr. de eo qui fur. ordin. suis. c Cap. 1. & seq. extr. de Cler. non ord. ministr. d. c. 1. extr. de Presbyter. non baptiz. e Gloss 2. d. c. 1. f. c. 1. extr. de ord. ab Episc. g. c. 1. & seq. extr. de servis non ordin.

manumissi sunt, cum adhuc servitutem quandam servire videantur, sunt ad Clericatus ordinem promovendi: quod si contra factum fuerit, tam ordinantis, quam ejus, qui sacerdotio præcinctus est cingulo, canonice pœnis coercenda est audacia. Si tamen servus sciente domino fuerit ordinatus, ex hoc liber erit, & ingenuus.

Manumissus ab Ecclesia, ut eidem serviat in divinis, non potest se transfeire ad aliam Ecclesiam: secus si simpliciter fuerit manumissus. h. d.

§. 3. Quod si quis Ecclesiæ servili conditione obnoxius ab eadem manumittatur, ut insignitus ordine clericali in ea perpetuo serviat in divinis, liber factus, & ordinatus ad aliam se transfeire non poterit, sed si absolute manumissus fuerit, ad aliam transfeundi non erit licentia deneganda.

Monachi non ordinentur, nisi de licentia Abbatis.

§. 4. Monachi b quoque, nisi de sui fuerint Abbatis voluntate præpositi, ad Ecclesiastica non sunt officia promovendi.

Licentia concessa a superiori religioso, ut possit consentire provisione de se facta, non valer. h. d.

§. 5. Strictius adhuc agitur cum religiosis non solum circa ordines, sed etiam circa electionem, vel provisionem quamlibet: si cui enim a superiori sua licentia concedatur, ut electioni, vel provisioni, si quam de ipso fieri contigerit, suum accommodate posse consensum, quia ambitionis via tui viam parat talis licentia, nullius firmitatis existet.

Non potest quis ab extraneo Episcopo ordinari, nisi de licentia sui ordinari: quam concedere poterit etiam Vicarius & Capitulum, si sedes vacat, vel qui administrat. h. d.

§. 6. Pari d ratione constitutum est, ne quis alienæ dioecesis virum præter proprii superioris licentiam ordinare audeat: quam tamen Episcopo in remotis agente dare poterit ipsius in spiritualibus Vicarius generalis, vel sede vacante Capitulum, se is, ad quem tunc temporis administratio spiritualium noscitur pertinere.

Itali Episcopi non debent ordinare Ultramontanum, nisi de licentia Papa, vel sus ordinari. h. d.

§. 7. Et hoc quidem non solum obtinet Italis ordinari flagitantibus, verum etiam exteris. Etenim illos nullus Italicus Episcopus ordinate debet, nisi vel a summo Pontifice speciale habeat licentiam: vel ab Episcopo, de cuius dioecesi traxerit originem ordinandus, vel in cuius dioecesi beneficiatus existit, per ejus patentes literas causam rationabilem continentis, quare ipsum nolit, vel nequeat ordinare: & ii, qui contravenerint, censuris canonice coercerentur, prout latius ex Clementis IV. constitutione apparer.

Homicida voluntarius non potest promoveri, & promotus est dependens: secus de necessario. h. d.

§. 8. Patrati delicti ratione quis ordinari prohibetur, ut cum homicidium, aut aliud capitale crimen facto, aut præcepto, aut consilio perpetraverit: & per surreptionem promotus dejiendus erit, dicente Domino: Si quis per industria g aut per infidias hominem occiderit, ab altari meo evelles cum.

De eo itaque homicida intelligendum est, qui voluntate committit homicidium. Ceterum si qui necessitate maxima arctari effugere nullo pacto valentes homicidium adveniant, nullum ex hoc irregularitatem incurrit.

Fortuitum homicidium commissum, dum dabatur opera rei illicitæ, impedit quenos promoveri. h. d.

§. 9. Quod si neque voluntarium fuerit, neque necessarium, sed fortuitum, distinguendum est, num is, cuius occasione perpetratum fuerit, illicitæ rei daret operam, an li-

citæ. Si illicitæ rei & dans operam, ut puta, vetito ludo incumbens casu homicidium perpetraverit, vel bello etiam contra infideles se immiscens, volens Christiani nominis hostem interfecerit, nec b ad sacros ordines promovendus est, & promotor non solum ad superiores ascendere prohibendus est, verum etiam in suo ministrare: plane ex dispensatione c in inferiore ministrare sustinendus erit.

Si dans operam rei licite, ex negligencia homicidium commisit, irregularitatē incurrit: secus, si non ex negligencia, sed merito. h. d.

§. 10. Sed a. eti licita rei opera dabatur, nec tamen debet tam quis operi suo adhibuit diligentiam, ex quo homicidium sequutum est, ab omni ministerio altaris excludendus erit: quod in eo responsum est, qui puerum e intuitu discipline ita percussit, ut ex percussione expiraverit, vel ex ea in aliam infirmitatem inciderit, ex qua compertum fuit expirasse; Preceptoris enim nimis saevitia culpæ assignatur. Diversum statuit, si nulla culpa subit: ut in eo accidit, quo campanas pulsante, ut signo dato conveniret populus ad divina, tintinnabulum cadens ita subiectum puerum percussit, ut ex vulnere decesserit: nam cum is culpæ penitus expersuerit, nullam incurrisse noscitur irregularitatē, etiam de homicidio veniam postulaverit. Bonarum enim mentium est ibi etiam culpm agnoscere, ubi culpa non est.

Infantes, furiosi, dormientes ex commissio homicidio non incurrit irregulatatem. h. d.

§. 11. Idem g constitutum est de infantibus, furiosis, & de dormientibus, qui si hominem mutilent, vel occidunt, nullam ex hoc irregularitatē contrahunt.

Clerici facientes querelas de suis malefactoribus, non sunt irregulares, etiam si Judex mortem illis inferat. h. d.

§. 12. Idem & de Clericis b, qui de injuriis sibi illatis apud Judices conqueruntur, protestantes quod ad vindictam, seu sanguinis pœnam non intendunt. Nam si Judex justitia exigente mortem delinqentibus infert, accusatoribus imputari non debet: aliqui si propter hujusmodi metum, quia scilicet Judex ad pœnam sanguinis posset procedere, sic conqueri non audent, darentur plerique materia trucidandi eos, & ipsorum bona passim invadendi.

Publice pœnitentes non possunt promoveri, possunt tamen ex necessitate deputari in aliquo minorum ordinum. h. d.

§. 13. Pœnitentes i quoque tam ad sacros ordines, quam etiam infimos promoveri non debent: quod utique non de omni pœnitente intillegendum est, sed de eo tantum, quem publice ac solenniter pœnitit: quæ pœnitentia semel tantum in Ecclesia conceditur K. Placuit tamen Tolitanio Concilio l, si necessitas, aut usus exegerit, inter Oſtiorios, vel Lectores hujusmodi pœnitentes posse collari.

Qui exercerunt officia seculeria, si honesti sunt, post redita ratiocinia possunt ordinari: secus est de usurariis. h. d.

§. 14. Iis m illi similes sunt, qui negotios, & officia seculeria serviant: quorum tamen vita si post deposita onera, & redditus ratiocinia deprehensa fuerit inculpata, omnibus possunt munieribus honestari. Quod si quis usuras n, dum negotiaretur, exercuisse compertus fuerit, non solum ordinandus non est, verum etiam ordinando

a C. continebatur extra, de homicidio can. Clericum qui. & canon. seq. dist. 50. c. d. c. continebatur, in f. d. c. continebatur extra, de homicidio can. Presbyterum, extra, de homicidio. f. c. Joannes sacerdos. d. tit. de homicidio. g. Clem. i. de homicidio. h. c. 2. de homicidio. in 6. i canon. canones apud d. 50. & can. si quis post. §. potest. d. dist. 50. l canon. placuit. d. a. dist. 50. m c. uni. extra, de obligatione. ad ratione ordinando vel non. n canon. 2. dist. 33.